

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

проф. Студеняк І.П.

Вересень 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ КРАЇН
ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ**

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «**Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центрально-Східної Європи**» для здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні: доктор філософії/Doctor Philosophy (Ph.D) галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **052 Політологія** освітньої програми Політологія/Political Science.

Розробник:

Асланов С. А., доцент, доктор політичних наук, професор кафедри політології і державного управління

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології і державного управління.

Протокол № 12 від 25 червня 2016 року.

В. о. зав. кафедри _____

(проф. Вегеш М.М.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Протокол № 5 від 24 червня 2016 року.

Голова _____

(доц. Зан М.П.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2-ий	2-ий
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для очної форми навчання: 9 аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 5	1-ий	2-ий
	Лекції:	
	20	10
	Практичні (семінарські):	
	18	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	52	80

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центрально-Східної Європи**» розкрити сутність і зміст основних тенденцій розвитку національних політичних інститутів країн Центрально-Східної Європи (ЦСЕ) після падіння „Берлінського муру” та напрацювати механізми адекватної порівняльної оцінки національних політичних інститутів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів освітньо-наукового рівня таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професії, базових категорій політичної науки;
- здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність визначати, формулювати та розв’язувати проблеми та приймати обґрунтовані управлінські рішення;
- здатність працювати в команді, виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера, подібні навички, що демонструють здатність до врахування суворих вимог дисципліни, планування та управління персоналом;

2) професійних компетентностей:

- здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження і надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах.
- здатність застосування знань сучасних теорій і моделей управління.
- здатність критично усвідомлювати взаємозв’язок між культурними, соціальними та економічними процесами.
- здатність враховувати економічні, правові, політичні, соціологічні, технологічні аспекти формування діяльності в різних сферах громадського.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Політологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами освітньо-наукового рівня таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	
здатність продемонструвати знання та розуміння основного комплексу знань за навчальною програмою. Рівень знань цих основ повинен бути базовим, тобто рівнем, необхідним для роботи в традиційних сферах застосування.	
здатність використовувати в чітко окресленому контексті основні поняття та принципи, методи дослідження та аналізу складних об'єктів та явищ для розв'язання прикладних і наукових завдань у політології.	
оволодіння основними поняттями, концепціями і фактами сучасної політичної науки, вільне оперування політологічним матеріалом.	
здатність орієнтуватись в основних світових і вітчизняних політологічних школах.	

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освітньо-наукового рівня після опанування навчальної дисципліни «**Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центрально-Східної Європи**»:

№	Очікувані результати навчання з дисципліни
1.	оперувати поняттями порівняльного аналізу; – оцінювати відповідність конкретного стану соціально-політичного розвитку країн ВГ та інших країн ЦСЄ головним тенденціям еволюції політичних систем
2.	розуміти сутність процесу становлення громадянського суспільства, його структури, ролі громадської думки в країнах ВГ та інших країнах ЦСЄ
3.	визначити значення виборів для суспільства і громадянина, оцінити відповідність виборів міжнародним стандартам демократичності виборів
4.	розуміти сутність легітимності влади в країнах ВГ та інших країнах ЦСЄ
5.	бачити переваги та проблеми в розвитку демократії у країнах ВГ та інших країнах ЦСЄ
6.	вміти використовувати інструменти індексного аналізу для вивчення політичних інститутів

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- письмове тестування;
- аналітичне есе;
- аналітичний реферат;
- презентація результатів виконаної індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичного есе, письмове тестування з теми.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
6	6 + 10	6	6	6 + 10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	10
Есе	1	10
Реферат (аналітичне завдання)		
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на

семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних тенденцій розвитку сучасних регіональних партій, рухів і груп впливу у конкретних країнах Західної та Центрально-Східної Європи та в Україні. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків здобувача з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «*Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи: умови, чинники та особливості.

Еволюція поняття Центрально-Східна Європа. Історичні особливості виникнення держав та державного розвитку країн Центрально-Східної Європи. Місце і роль акцій протесту в Польщі, Угорщині, Чехословаччині для формування альтернативних політичних проектів. Значення перебудови та гласності для формування опозиційних настроїв та інститутів. Феномен „круглого столу”. Головні моделі переходу від авторитаризму до демократії в країнах ЦСЄ. Оцінка стану та перспектив досягнення стану консолідованої демократії. Парламентська/напівпрезидентська форма правління, особливості конституювання в країнах регіону.

Тема 2. Соціо-політичні поділи в країнах Центрально-Східної Європи

Специфіка соціального та політичного поділів у країнах ЦСЄ. Індикатори сформованості соціо-політичного поділу. Стадії формування соціо-політичних поділів. Структура змін основних груп населення у післявоєнний період. Особливості еволюції партій лівого спрямування. Чинники політичного протистояння в країнах ЦСЄ. Місце етнічних меншин у політичному просторі країн ЦСЄ. Політичний формат протистояння на етнічній основі в країнах ЦСЄ. Релігійна складова в суспільно-політичних процесах країн ЦСЄ. Особливості партій християнсько-демократичного спрямування. Територіальна складова політичних відносин.

Тема 3. Інститут глави держави у країнах Центрально-Східної Європи

Особливості функціонування монархів як глав держав у країнах ВГ й інших країнах ЦСЄ. Історичний досвід інституту президента в країнах ЦСЄ. Спільні та особливі вимоги до кандидатів на посаду президента. Способи обрання та терміни перебування президентів на посаді. Обсяги повноважень президентів у системі взаємин: президент – парламент – прем'єр-міністр (уряд). Рівень політичної ваги президента в умовах парламентської та напівпрезидентської форм правління. Феномен когабітації у країнах ЦСЄ за напівпрезидентської форми правління. Інструменти вимірювання сили президентів.

Тема 4. Порівняльна характеристика парламентів країн Центрально-Східної Європи

Парламент як інститут представництва. Спільні й особливі вимоги щодо: кандидатів у депутати, імперативного мандату, парламентського імунітету, індемнітету, права на конфіденційну інформацію, винагороду та привілеї. Роль і значення голів парламентів, зіставлення обсягів їхньої компетенції. Позиція керівних органів парламентів. Головні особливості парламентських комітетів і

комісій: цілої палати, постійних, тимчасових, спільних у випадку двопалатних парламентів. Аналіз партійних фракцій у діяльності парламентів країн ЦСЄ. Засади формування та повноваження верхніх палат у двопалатних парламентах країн ЦСЄ. Особливості симетричної та асиметричної конструкції двопалатних парламентів. Характеристика законодавчої і контрольної функцій парламентів. Феномен вотуму недовіри та довіри. Роль запитань та інтерпеляцій. Поняття парламентської опозиції, її індикатори та функції. Особливості конструкцій парламентської опозиції в умовах: однопартійного уряду більшості, коаліційного уряду більшості, однопартійного уряду меншості та коаліційного уряду меншості в країнах ЦСЄ.

Тема 5. Порівняльна характеристика урядів країн Центрально-Східної Європи

Посада глави уряду за парламентської та напівпрезидентської форм правління у країнах ЦСЄ. Чинники, які визначають обсяг повноважень/сили прем'єр-міністра. Тенденції й особливості зміни статусу прем'єр-міністрів у країнах ЦСЄ. Основні підходи щодо сутності поняття кабінет у європейських країнах. Структура кабінетів. Особливості технічних та партійних кабінетів у країнах ЦСЄ. Взаємозв'язок кабінету та парламенту. Специфіка позиції урядового кабінету в умовах напівпрезидентської та парламентської форм правління. Типологія кабінетів на підставі кількості політичних партій та рівня підтримки у парламенті. Різноманітність конструкцій коаліційних урядів. Чинники, які зумовлюють формування та діяльність урядів меншості у країнах ЦСЄ. Стадії формування урядів. Роль глави держави в процесі формування кабінету. Поняття урядової стабільності та її індикатори. Вимір ефективності урядової діяльності у країнах ЦСЄ.

Тема 6. Вибори та виборчі системи в країнах Центрально-Східної Європи

Еволюція виборів і виборчих систем у країнах ЦСЄ в процесі демократичного транзиту. Відповідність досвіду проведення виборчих кампаній чинним міжнародним стандартам демократичності виборів. Головні процедури виборчої кампанії і їх значення в забезпеченні демократичності виборів. Оцінка політичних наслідків виборчих систем у країнах ЦСЄ. Визначення рівня пропорційності або диспропорційності виборчих систем у регіоні. Чинники, які сприяють зменшенню рівня диспропорційності виборчої системи в країнах ЦСЄ.

Тема 7. Місце партій і партійних систем у країнах Центрально-Східної Європи

Історичні особливості розвитку політичних партій у країнах ЦСЄ. Значення партій країн Західної Європи задля формування політичних партій у країнах ЦСЄ. Значення опозиційних рухів для становлення нових політичних партій. Феномен урядової партії за умов парламентської та напівпрезидентської форм правління. Дихотомія „урядова – опозиційна партія” в країнах ЦСЄ. Засади внутрішньопартійної демократії, їх екстраполяція на демократичну функцію

політичної партії у країнах ЦСЄ. Значення системи партійного фінансування для внутрішньопартійної демократії. Поняття партійної системи. Типології партійних систем, їх відображення на підставі аналізу емпіричного досвіду партій країн ЦСЄ. Трансформація показників індексів ефективної кількості політичних партій, двопартійності, мінливості, а також класового голосування. Головні тенденції змін у характеристиці лівих, центристських та правих політичних партій. Ідеологічне позиціонування партій та партійних систем країн ЦСЄ.

Тема 8. Процес європейської інтеграції країн Центрально-Східної Європи

Історичні чинники та передумови інтеграції країн ЦСЄ до спільного європейського простору. Позиція Європейського Союзу стосовно інтеграції у нього країн ЦСЄ. Критерії вступу країн ЦСЄ до Європейського Союзу. Інституційні форми регіональної співпраці країн ЦСЄ. Значення фондів у процесі інтеграції. Суспільні очікування. Вступ країн ЦСЄ до НАТО та значення для поширення співпраці з Європейським Союзом. Особливості розширення ЄС у 2004 та 2007 рр.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: очна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи: умови, чинники та особливості.	9	2	2			5
Тема 2. Соціо-політичні поділи в країнах Центрально-Східної Європи	9	2	2			5
Тема 3. Інститут глави держави у країнах Центрально-Східної Європи	16	4	2			10
Тема 4. Порівняльна характеристика парламентів країн Центрально-Східної Європи	11	4	2			5
Тема 5. Порівняльна характеристика урядів країн Центрально-Східної Європи	9	2	2			5
Тема 6. Вибори та виборчі системи в країнах Центрально-Східної Європи	14	2	2			10
Тема 7. Місце партій і партійних систем у країнах Центрально-Східної Європи	14	2	2			10
Тема 8. Процес європейської інтеграції країн Центрально-Східної Європи	8	2	4			2
Разом за модуль	90	20	18			52
Разом за семестр	90	20	18			52

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи: умови, чинники та особливості	12	2				10
Тема 2. Соціополітичні поділи в країнах Центрально-Східної Європи	22	2				20
Тема 3. Інститут глави держави у країнах Центрально-Східної Європи	22	2				20
Тема 4. Порівняльна характеристика парламентів країн Центрально-Східної Європи	22	2				20
Тема 5. Порівняльна характеристика урядів країн Центрально-Східної Європи	12	2				10
Модульна контрольна робота	90	10				80
Разом за модуль	90	10				80
Разом за семестр						

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи: умови, чинники та особливості.	2	-
2	Соціо-політичні поділи в країнах Центрально-Східної Європи.	2	-
3	Інститут глави держави у країнах Центрально-Східної Європи.	2	-
4	Порівняльна характеристика парламентів країн Центрально-Східної Європи.	2	-
5	Порівняльна характеристика урядів країн Центрально-Східної Європи.	2	-
6	Вибори та виборчі системи в країнах Центрально-Східної Європи.	2	-
7	Місце партій і партійних систем у країнах Центрально-Східної Європи.	2	-
8	Процес європейської інтеграції країн Центрально-Східної Європи.	4	-
Разом			18

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи: умови, чинники та особливості	5	10
2	Соціо-політичні поділи в країнах Центрально-Східної Європи	5	20
3	Інститут глави держави у країнах Центрально-Східної Європи	10	20
4	Порівняльна характеристика парламентів країн Центрально-Східної Європи	5	20
5	Порівняльна характеристика урядів країн Центрально-Східної Європи	5	
6	Вибори та виборчі системи в країнах Центрально-Східної Європи	10	
7	Місце партій і партійних систем у країнах Центрально-Східної Європи	10	10
8	Процес європейської інтеграції країн Центрально-Східної Європи	2	
Разом		52	80

5.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни **«Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центрально-Східної Європи»** носить самостійний характер виконання окреслених завдань і тематично охоплює загальне змістовне навантаження з навчального курсу. Індивідуальне завдання здобувача виконується під час 1 модулю і може бути оцінене максимально у 22 бали. Воно включає виконання аналітичного завдання за визначеною темою.

Аналітичне завдання «Вацлав Гавел та його роль у демократизації країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи»
Виконання завдання передбачає наступну логічну структуру викладу інформації (розділи):

1. Здійснити аналіз суспільно-політичної ситуації у Чеській республіці та країн ЦСЄ.
2. Визначити головні політичні фактори країн ЦСЄ в кінці ХХ століття .
3. Використовуючи сучасні інформаційні технології, здійснити аналіз впливу демократії на суспільно-політичну ситуацію у країнах ЦСЄ.
4. Презентувати результати роботи у вигляді реферату

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бокало Н. Проблеми і перспективи демократизації в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі країн Вишеградської групи) / Н. Бокало, С. Трохимчук. – Львів, 2000. – 68 с.
2. Брусиловська О. Посткомуністична Східна Європа : зовнішні впливи, внутрішні зміни / О. Брусиловська. – Одеса : Астропринт, 2007. – 352 с.
3. Бурдяк В. Політична культура країн Європи в контексті інтеграційних процесів / В. Бурдяк. – Чернівці : Рута, 2004. – 328 с.
4. Бурдяк В. Трансформація постсоціалістичних країн : уніфікація чи розширення варіацій демократичного поступу? / В. Бурдяк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Політологія, соціологія, філософія. – Вип.12. – Ужгород : Видавництво УжНУ „Говерла”, 2009. – С. 201–206.
5. Долженков О. Посткомуністичні трансформації в країнах Центрально-Східної Європи та СНД : порівняльний аналіз / О. Долженков // Нова політика. – 2000. – № 5. – С. 12–16.
6. Європеїзація Центральної та Східної Європи / упор. Франк Шіммельфенніг, Ульріх Зедельмаєр ; пер. Олексія Сидорчука, Михайла Смутка, Юліана Романишина. – К. : Юніверс, 2010. – 284 с.
7. Зашкільняк Л. Історія Центрально-Східної Європи / Л. Зашкільняк. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
8. Зеленько Г. Коаліція чи пактування : моделі взаємодії політичних еліт на постсоціалістичному просторі / Г. Зеленько // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй : Збірник : Т.2. – К. : ТОВ УВПК „ЕксОб”, 2006. – С. 253–267.
9. Зеленько Г. Контексти політичного лідерства на постсоціалістичному просторі / Г. Зеленько // Політичний менеджмент. – 2006. – С. 136–146.
10. Зеленько Г. Політична „матриця” громадянського суспільства : Досвід країн Вишеградської групи та України / Г. Зеленько. – К. : Знання України, 2007. – 336 с.
11. Зеленько Г. Політичне лідерство в країнах Центрально-Східної Європи : дилема раціональності і легітимності / Г. Зеленько // Політичний менеджмент : Спеціальний випуск. – 2007. – С. 97–107.
12. Каганов Ю. Центрально-Східна Європа як історичний регіон [Електронний ресурс] / Ю. Каганов. – Режим доступу до запропонованої наукової інформації : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npifznu/2005_19/19kaganov.pdf
13. Кіш Є. Центральна Європа як складова Європейського Союзу / Є. Кіш // Carpatica – Карпатика : Ужгородський національний університет, НДІ карпатознавства. – Вип. 35 : Європейські цінності та конфесійно-національна ідентичність населення Українських Карпат. – Ужгород, 2006. – С. 65–73.
14. Лендшел М. Передумови та особливості децентралізації влади у Центральній та Східній Європі / М. Лендшел // Політичний менеджмент : Спеціальний випуск. – 2007. – С. 167–178.

15. Лендъел М. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи : Монографія / М. Лендъел. – Ужгород : Мистецька лінія, 2011. – 688 с.
16. Литвин В. Напівпрезидентська система в країнах Центральної Європи : детермінанти дефініювання / В. Литвин // *Rozwój polityczny państw Europy 23 Środkowej I Wschodniej.* – Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie. – Kutno, 2012. – S. 207–224.
17. Литвин В. Подвійна виконавча влада : теорія та практика європейського півпрезиденталізму / В. Литвин // *Освіта регіону : політологія, психологія, комунікації.* – 2009. – № 3. – С. 25–33.
18. Литвин В. Популістські партії у структурі модерних партійних систем країн Центральної Європи : порівняльний аналіз / В. Литвин // *Освіта регіону : політологія, психологія, комунікації.* – 2012. – № 2. – С. 69–77.
19. Литвин В. Теорія та практика когабітації в напівпрезидентських системах Європи / В. Литвин // *Освіта регіону : політологія, психологія, комунікації.* – 2011. – № 4. – С. 140–149.
20. Литвин В. Урядова стабільність крізь призму партійних детермінант країн Центральної Європи / В. Литвин // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Політологія, соціологія, філософія.* – Вип.13. – Ужгород : Видавництво УжНУ „Говерла”, 2009. – С. 110–118.
21. Нікогосян О. Тенденції розвитку політичних партій у посткомуністичних країнах / О. Нікогосян // *Віче.* – 2008. – № 2. – С. 8–9.
22. Панчак-Бялоблоцка Н. Політична структуризація парламентів у країнах Центральної Європи на рівні постійних комітетів / Н. Панчак-Бялоблоцка // *Науковий часопис : Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.* – Київ, 2010. – Вип. 4. – С. 175–184.
23. Панчак-Бялоблоцка Н. Особливості бікамералізму в Центральній і Східній Європі : порівняльний аналіз повноважень і функцій верхніх палат / Н. Панчак-Бялоблоцка // *Освіта регіону : Політологія. Психологія. Комунікація.* – 2010. – № 4. – С. 177–188.
24. Панчак-Бялоблоцка Н. Особливості формування та складу верхніх палат у парламентах країн Центральної та Східної Європи / Н. Панчак-Бялоблоцка // *Львівська політехніка : Українська національна ідея : реалії та перспективи розвитку.* – 2011. – Вип. 23. – С. 149–158.
25. Панчак-Бялоблоцка Н. Парламентська мінливість і стабільність партійних систем у Центральній Європі : досвід Вишеградської четвірки / Н. Панчак-Бялоблоцка // *Політологічні та соціологічні студії : Т.10 : Виборчі процеси в Україні та постсоціалістичних країнах : Збірник наукових праць.* – Чернівці : Букрек, 2011. – С. 98–120.
26. Примуш М. Демократія і політичні партії Центральної та Східної Європи / М. Примуш. – Донецьк : ДонНУ, 2002. – 176 с.
27. Прокоп'єв О. Чинники електорального успіху партій-наступниць у поставторитарних суспільствах Центральної та Східної Європи / Олексій Прокоп'єв // *Магістеріум.* – 2002. – Вип. 10. – Політичні студії. – С. 29–42.

28. Романюк О. Суспільно-політичні трансформації в новоутворених посткомуністичних країнах : спроба системного аналізу / О. Романюк // Людина і політика. – 2003. – № 5. – С. 3–11.
29. Сліпецька Ю. Демократичний транзит та його вплив на особливості соціополітичних розмежувань в посткомуністичних країнах ЦСЄ / Ю. Сліпецька // 24 Rozwój polityczny państw Europy Środkowej i Wschodniej. – Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie. – Kutno, 2012. – S. 267–278.
30. Стативка А. Деякі фактори формування політичної еліти в країнах Центральної та Східної Європи / А. Стативка // Політичний менеджмент : Спеціальний випуск. – 2007. – С. 16–23.
31. Стойко О. Децентралізація в країнах Східної Європи / О. Стойко // Держава і право : Збірник наукових праць : Юридичні та політичні науки. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 30. – С. 755–760.
32. Страны Центрально-Восточной Европы во второй половине XX века : Том 3. „Трансформации 90-х годов” / А. Некипелова, С. Глинкина. – М., 2002. – 777 с.
33. Федорчак Т. Політична трансформація Чеської Республіки : внутрішні та зовнішні виміри / Т. Федорчак. – Івано-Франківськ : Вид-во Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2012. – 543 с.
34. Центральноевропейские страны на рубеже XX-XXI вв. Аспекты общественнополитического развития. Историко-политологический справочник / Юрий Новопашин. – М. : Новый хронограф, 2003. – 256 с.
35. Шведа Ю. Соціальні зміни як чинник трансформації партійних систем країн Центрально-Східної Європи / Ю. Шведа // Вісник Львівського університету : Серія „Філософські науки”. – 2005. – Вип. 8. – С. 222–229.
36. Юрійчук Є. Вибірчі процеси в постсоціалістичних державах : шляхи демократизації [Електронний ресурс] / Є. Юрійчук // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2006. – № 4 (6). – Режим доступу до запропонованої інформації : http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2006_4/visnyk_st_26.pdf
37. Agh A. Political Harmonization in the East Central European Parliaments : Committees as Central Sites of Policy-making / Attila Agh // Longley L. Working Papers on Comparative Legislative Studies II : The Changing Roles of Parliamentary Committees / Lawrence Longley, Attila Agh. – Appleton, WI : Research Committee of Legislative Specialists, IPSA, 1997. – P. 89–105.
38. Antoszewski A. Systemy polityczne Europy Środkowej i Wschodniej : Perspektywa porównawcza / Andrzej Antoszewski. – Wrocław, 2006. – 288 s.
39. Antoszewski A. Systemy polityczne współczesnej Europy / Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006. – S. 11–32.
40. Bakke E. Patterns of Stability : Party Competition and Strategy in Central Europe since 1989 / Elisabeth Bakke, Nick Sitter // Party Politics. – 2005. – Vol. 11. – No. 2. – P. 243–263.

41. Baylis T. Embattled Executives : Prime Ministerial Weakness in East Central Europe / Thomas A. Baylis // Communist and Post-Communist Studies. – 2007. – Vol. 40. – No. 1. – P. 81–106.
42. Benoit K. Institutional Change and Persistence : The Evolution of Poland's Electoral System, 1989–2001 / Kenneth Benoit, Jacqueline Hayden // Journal of Politics. – 2004. – Vol. 66. – No. 2. – P. 396–427.
43. Benoit K. Institutional Choice in New Democracies : Bargaining over Hungary's 1989 Electoral Law / Kenneth Benoit, John W. Schiemann // Journal of Theoretical Politics. – 2001. – Vol. 13. – No. 2. – P. 153–182.